

Voorstel voor een verordening van de Raad inzake de bescherming van dieren bij het slachten en doden

(91/C 314/10)

COM(91) 136 def.

(Door de Commissie ingediend op 25 november 1991)

DE RAAD VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, met name op artikel 43,

Gezien het voorstel van de Commissie,

Gezien het advies van het Europese Parlement,

Gezien het advies van het Economisch en Sociaal Comité,

Overwegende dat bij Richtlijn 74/577/EEG⁽¹⁾ voorschriften zijn vastgesteld betreffende de verdooving van dieren vóór het slachten;

Overwegende dat bij Besluit 88/306/EEG⁽²⁾ het Europees Verdrag inzake de bescherming van slachtdieren namens de Gemeenschap is goedgekeurd; dat het Verdrag een ruimere werkingssfeer heeft dan de huidige communautaire bepalingen op dit gebied;

Overwegende dat de nationale wetgeving inzake de bescherming van dieren bij het slachten en doden consequenties heeft voor de situatie op het gebied van de mededinging en derhalve ook voor het functioneren van de gemeenschappelijke markt voor landbouwproducten;

Overwegende dat derhalve gemeenschappelijke minimumnormen voor de bescherming van dieren bij het slachten en doden moeten worden vastgesteld om een rationele ontwikkeling van de productie te garanderen en de voltooiing van de interne markt voor dieren en dierlijke producten te vergemakkelijken;

Overwegende dat dieren tijdens het slachten of doden alle vermijdbare pijn en leed moet worden bespaard;

Overwegende echter dat het nodig is technische en wetenschappelijke tests uit te voeren en rekening te houden met de speciale vereisten ten behoeve van zekere religieuze riten;

Overwegende dat de bepalingen ook voldoende bescherming moeten bieden voor dieren die worden geslacht of gedood, maar die niet onder het Europees Verdrag over de bescherming van slachtdieren vallen;

Overwegende dat op die gronden Richtlijn 74/577/EEG door deze verordening dient te worden vervangen,

HEEFT DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Artikel 1

1. Deze verordening is van toepassing op het verplaatsen, onderbrengen, fixeren, bedwelmen, slachten en doden van dieren voor het verkrijgen van voedsel, huiden, pelzen en andere producten en voor de bestrijding van ziekten.
2. Zij is niet van toepassing op technische of wetenschappelijke tests met betrekking tot de procedures zoals genoemd in lid 1, die uitgevoerd worden onder de supervisie van de bevoegde autoriteiten, en zal niet de nationale voorzieningen betreffende speciale methoden van slachten die zijn vereist voor bijzondere religieuze riten, beïnvloeden.

Artikel 2

In deze verordening wordt verstaan onder:

1. *slachthuis*: elke plaats, met inbegrip van voorzieningen voor het verplaatsen of onderbrengen van dieren, die wordt gebruikt voor het commercieel slachten van dieren;
2. *verplaatsen*: het uitladen van dieren of het drijven van dieren van de losplaatsen, de stallen of de hokken behorende bij het slachthuis, naar de ruimten of plaatsen waar zij zullen worden geslacht;
3. *onderbrengen*: het houden en het op passende wijze verzorgen (water, voeder, rust) van dieren in stallen, hokken, overdekte plaatsen of velden bij het slachthuis, voordat zij worden geslacht;
4. *fixeren*: het toepassen op een dier van iedere methode die erop is gericht de bewegingen van het dier te beperken ten einde het bedwelmen of het doden te vergemakkelijken;

⁽¹⁾ PB nr. L 316 van 26. 11. 1974, blz. 10.

⁽²⁾ PB nr. L 137 van 2. 6. 1988, blz. 25.

5. *bedwelmen*: iedere methode die, bij toepassing op een dier, dit dier snel brengt in een staat van bewusteloosheid die aanhoudt totdat de dood is ingetreden;
6. *slachten*: het doden van een dier door het te laten verbloeden;
7. *doden*: iedere methode die resulteert in de dood van een dier;
8. *bevoegde autoriteit*: de centrale autoriteit van een Lid-Staat die bevoegd is voor de toepassing van deze verordening of de autoriteit waaraan deze bevoegdheid door de centrale autoriteit is overgedragen.

Artikel 3

Bij het verplaatsen, onderbrengen, fixeren, bedwelmen, slachten en doden moet ervoor worden gezorgd dat de dieren elke onnodige opwinding en pijn of elk onnodig lijden wordt bespaard.

HOOFDSTUK II

Vereisten inzake slachthuizen

Artikel 4

Het ontwerp, de bouw, de inrichting en de voorzieningen van slachthuizen en het gebruik daarvan moeten zo zijn dat aan de bepalingen van deze verordening wordt voldaan om er zo voor te zorgen dat de dieren elke onnodige opwinding en pijn of elk onnodig lijden wordt bespaard.

Artikel 5

1. Eenhoevigen, herkauwers, varkens, konijnen en pluimvee, bestemd om in een slachthuis te worden geslacht, moeten
  - a) worden aangevoerd, verplaatst en ondergebracht overeenkomstig het bepaalde in bijlage A;
  - b) worden gefixeerd overeenkomstig het bepaalde in bijlage B;
  - c) worden bedweld of gedood overeenkomstig het bepaalde in bijlage C;
  - d) wat het verbloeden betreft, worden behandeld overeenkomstig het bepaalde in bijlage D.
2. Het gebruik van de puntilla, de hamer of de slagbijl is verboden.

Artikel 6

1. De instrumenten, installaties en verdere voorzieningen voor het bedwelmen of doden van dieren moeten zo zijn ontworpen, gebouwd en onderhouden en zo worden gebruikt dat de dieren overeenkomstig deze verordening snel en doeltreffend worden bedweld of gedood. Zij moeten ten minste dagelijks vóór het gebruik worden geïnspecteerd om te waarborgen dat zij in goede staat van onderhoud zijn.

2. Voor noodgevallen moeten in de slachtruimte adequate reserveapparatuur en -instrumenten aanwezig zijn. Deze moeten naar behoren worden onderhouden en regelmatig worden geïnspecteerd.

Artikel 7

1. Het verplaatsen, onderbrengen, fixeren, bedwelmen, slachten of doden van dieren mag alleen worden uitgevoerd door personen die de nodige kennis en vaardigheden bezitten om de taken humaan en doeltreffend uit te voeren, overeenkomstig de in deze verordening neergelegde vereisten. Wat het bedwelmen en doden van dieren betreft, moet de bevoegde autoriteit schriftelijk bevestigen dat de betrokken persoon over de nodige kennis en vaardigheden beschikt.

2. Bepalingen ter uitvoering van dit artikel worden volgens de procedure van artikel 17 vastgesteld.

Artikel 8

De slachthuizen worden geïnspecteerd en gecontroleerd onder verantwoordelijkheid van de officiële dierenarts, die te allen tijde vrije toegang moet hebben tot alle delen van de slachthuizen ten einde erop toe te zien dat deze verordening in acht wordt genomen.

HOOFDSTUK III

Het slachten en doden buiten slachthuizen

Artikel 9

1. Voor het slachten van de in artikel 5, lid 1, bedoelde dieren buiten slachthuizen, is artikel 5, lid 1, onder b), c) en d), en lid 2, van toepassing.
2. De Lid-Staten kunnen toestaan dat van het bepaalde in lid 1 wordt afgeweken voor pluimvee dat door een pluimveehouder wordt geslacht of gedood voor consumptie op het bedrijf. Artikel 5, lid 2, blijft evenwel van toepassing.
3. Wanneer dieren als bedoeld in artikel 5, lid 1, moeten worden geslacht of gedood in het kader van de bestrijding van dierziekten, moet dat geschieden overeenkomstig het bepaalde in bijlage E.

Artikel 10

1. Dieren die voor hun pels worden gehouden, moeten worden gedood overeenkomstig het bepaalde in bijlage F.
2. Overtollige kuikens en in broedafval aanwezige embryo's moeten worden gedood overeenkomstig het bepaalde in bijlage G.

Artikel 11

De artikelen 9 en 10 zijn evenwel niet van toepassing op dieren die om dringende redenen onmiddellijk moeten worden gedood.

Artikel 12

Een gewond of ziek dier mag niet worden vervoerd om te worden geslacht of gedood, als dat vervoer bij het dier nog meer lijden zou veroorzaken.

HOOFDSTUK IV

Slotbepalingen

Artikel 13

1. De voorschriften voor de bescherming bij het slachten of doden van andere dieren dan die bedoeld in artikel 5, lid 1, en artikel 10, worden, indien nodig, volgens de procedure van artikel 17 vastgesteld.

2. De bijlagen kunnen worden gewijzigd volgens de procedure van artikel 17.

Artikel 14

1. Veterinaire deskundigen van de Commissie kunnen in samenwerking met de bevoegde autoriteiten, voor zover dat voor een uniforme toepassing van deze verordening noodzakelijk is, controles ter plaatse uitvoeren. De Commissie stelt de Lid-Staten in kennis van de uitkomsten van die controles.

2. De Lid-Staat op het grondgebied waarvan de controles worden uitgevoerd, verleent de deskundigen alle medewerking die nodig is voor de uitoefening van hun taak.

3. De bepalingen ter uitvoering van dit artikel worden vastgesteld volgens de procedure van artikel 17.

Artikel 15

Totdat communautaire voorschriften voor de invoer van voedsel, huiden, pelzen en andere dierlijke produkten uit derde landen zijn vastgesteld, passen de Lid-Staten ten aanzien van die invoer voorschriften toe die ten minste gelijkwaardig zijn aan die welke bij deze verordening zijn vastgesteld.

Artikel 16

De Commissie wordt bijgestaan door het bij Besluit 68/361/EEG⁽¹⁾ ingestelde Permanent Veterinair Comité, hierna „het Comité” genoemd.

Artikel 17

In de gevallen waarin de in dit artikel omschreven procedure moet worden gevolgd, gelden de volgende regels.

De vertegenwoordiger van de Commissie legt het Comité een ontwerp voor van de te nemen maatregelen. Het Comité brengt binnen een termijn die de voorzitter kan vaststellen naar gelang van de urgentie van de materie advies uit over dit ontwerp, zo nodig door middel van een stemming.

Het advies wordt in de notulen opgenomen; voorts heeft iedere Lid-Staat het recht te verzoeken dat zijn standpunt in de notulen wordt opgenomen.

De Commissie houdt zoveel mogelijk rekening met het door het Comité uitgebrachte advies. Zij brengt het Comité op de hoogte van de wijze waarop zij rekening heeft gehouden met zijn advies.

Artikel 18

1. De Lid-Staten nemen passende specifieke maatregelen om bij elke vorm van overtreding van deze verordening door natuurlijke personen of rechtspersonen sancties op te leggen.

2. Bij herhaalde overtredingen van deze verordening of bij een overtreding die bij de dieren ernstig lijden veroorzaakt, kan een Lid-Staat, naast eventuele andere opgelegde sancties, maatregelen nemen waarbij het de desbetreffende persoon of personen wordt verboden om gedurende een naar gelang van het geval te bepalen periode betrokken te zijn bij het verplaatsen, onderbrengen, fixeren, bedwelmen, slachten of doden van dieren.

Artikel 19

Richtlijn 74/577/EEG van de Raad wordt met ingang van 1 januari 1993 ingetrokken.

Artikel 20

Deze verordening treedt in werking op de dertigste dag volgende op die van haar bekendmaking in het *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen*.

Zij is van toepassing met ingang van 1 januari 1993.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke Lid-Staat.

(¹) PB nr. L 255 van 19. 10. 1968, blz. 23.

*BIJLAGE A***HET AANVOEREN, VERPLAATSEN EN ONDERBRENGEN****I. Algemene voorschriften**

1. Elk slachthuis dat na 1 januari 1993 in bedrijf wordt genomen, moet beschikken over passende voorzieningen voor het uitladen van de dieren uit de transportmiddelen. Alle bestaande slachthuizen moeten vóór 1 januari 1995 over deze voorzieningen beschikken.
2. De dieren moeten zo spoedig mogelijk na aankomst worden uitgeladen. Als dit niet mogelijk is, moeten de dieren worden beschermd tegen extreme weersomstandigheden en moet voor voldoende ventilatie worden gezorgd.
3. Dieren die zich vanwege hun soort, geslacht, leeftijd of oorsprong van nature onderling vijandig gedragen, moeten gescheiden worden gehouden.
4. De dieren moeten worden beschermd tegen slecht weer. Als de dieren zijn blootgesteld aan hoge temperaturen bij vochtig weer, moet op adequate wijze voor afkoeling worden gezorgd.
5. De algemene toestand en de gezondheidstoestand van de dieren moet ten minste iedere ochtend en iedere avond worden gecontroleerd.
6. Zieke, gewonde of niet-gespeende dieren moeten onmiddellijk na aankomst in het slachthuis worden geslacht. Als dit niet mogelijk is, moeten zij worden afgezonderd en binnen twee uur worden geslacht. Dieren die niet kunnen lopen, mogen niet naar de slachtplaats worden gesleept, maar moeten ter plaatse worden gedood.

II. Voorschriften voor niet in containers aangevoerde dieren

1. De voorzieningen voor het lossen van de dieren moeten een stroef loopvlak hebben en zo nodig een bescherming aan de zijkanten. De bruggen, vlonders en loopplanken moeten zo weinig mogelijk hellen. Loskleppen voor het uitladen van kalveren en varkens mogen niet meer hellen dan 20 graden.
2. Bij het uitladen mogen de dieren niet bang worden gemaakt of opgejaagd en dient ervoor te worden gezorgd dat de dieren niet omver worden gelopen op de bruggen, vlonders of loopplanken en dat zij daar niet kunnen afvallen. De dieren mogen niet worden opgetild aan de kop, de horens, de oren, de poten, de staart of de vacht. Indien nodig moeten de dieren afzonderlijk worden geleid.
3. Bij het verplaatsen van de dieren dient zorgvuldig te werk te worden gegaan. Drijfgangen moeten zo zijn geconstrueerd dat het gevaar voor verwonding van de dieren zo klein mogelijk wordt en moeten zo zijn aangelegd dat gebruik kan worden gemaakt van het kudde-instinct. Instrumenten mogen uitsluitend worden gebruikt om de dieren in een bepaalde richting te drijven en slechts gedurende korte tijd. Instrumenten waarmee elektrische schokken worden toegediend, mogen uitsluitend worden gebruikt bij runderen en bij varkens die weigeren zich te verplaatsen, op voorwaarde dat de schokken niet langer duren dan 2 seconden, dat zij voldoende worden gespreid en dat de dieren ruimte hebben om zich voort te bewegen; dergelijke schokken mogen uitsluitend worden toegepast op de spieren van de achtervoeten.
4. Het is verboden dieren te slaan op delen van het lichaam die bijzonder gevoelig zijn of op die delen druk uit te oefenen. Het is met name verboden de staart van de dieren hard te knijpen, te draaien of te breken en de dieren in de ogen te grijpen. Het is ook verboden te slaan en te schoppen.
5. De dieren mogen alleen naar de slachtplaats worden gebracht, wanneer zij onmiddellijk na hun aankomst worden geslacht. Als de dieren niet onmiddellijk na hun aankomst worden geslacht, moeten zij worden ondergebracht.
6. De slachthuizen moeten voor het onderbrengen van de dieren beschikken over voldoende hokken die bescherming bieden tegen slechte weersomstandigheden.
7. Onverminderd de elders in de communautaire voorschriften vastgestelde eisen, moeten de stallen beschikken over:
  - vloeren die zo weinig mogelijk slipgevaar opleveren en die geen verwondingen veroorzaken wanneer de dieren ermee in contact komen;

- adequate ventilatie, ook bij te verwachten extreme omstandigheden qua temperatuur en vochtigheidsgraad. Wanneer ventilatieapparatuur noodzakelijk is, moet worden gezorgd voor noodvoorzieningen die bij eventuele storingen kunnen worden ingezet;
  - kunstlicht dat voldoende intens is om de dieren te allen tijde te kunnen inspecteren;
  - indien nodig, voorzieningen om de dieren vast te binden.
8. Wanneer de slachthuizen niet alleen stallen hebben als hierboven bedoeld, maar ook velden zonder natuurlijke bescherming of schaduw, moet worden gezorgd voor een vorm van bescherming tegen slechte weersomstandigheden. De velden moeten in zodanige toestand worden gehouden dat de gezondheid van de dieren niet wordt bedreigd door factoren van fysische, chemische of andere aard.
  9. Dieren die niet onmiddellijk na hun aankomst naar de slachtplaats worden gebracht, moeten steeds via adequate voorzieningen over drinkwater kunnen beschikken. Dieren die twaalf uur na aankomst nog niet zijn geslacht, moeten op dat moment, en vervolgens matig en met passende tussenpozen, worden gevoederd.
  10. Dieren die twaalf uur of langer in een slachthuis moeten verblijven, moeten zo worden gehuisvest en, indien nodig, worden vastgebonden dat zij zonder problemen kunnen gaan liggen. Als de dieren niet worden vastgebonden, moeten zij op zodanige wijze over voeder kunnen beschikken dat zij ongestoord kunnen eten.

III. Voorschriften voor in containers aangevoerde dieren

1. De containers waarin de dieren worden vervoerd, moeten voorzichtig worden behandeld; het is niet toegestaan ermee te gooien, ze op de grond te laten vallen of ze te kantelen. Zij moeten zo mogelijk horizontaal en mechanisch worden in- en uitgeladen.
2. Dieren die worden afgeleverd in containers met een buigzame of geperforeerde bodem moeten zeer voorzichtig worden uitgeladen om te voorkomen dat de dieren letsel oplopen. Desnoods moeten de dieren afzonderlijk worden uitgeladen uit de containers.
3. Dieren die in containers zijn vervoerd, moeten zo snel mogelijk worden geslacht; als dit niet mogelijk is, moeten zij worden gedrenkt en gevoederd overeenkomstig het bepaalde in de punt II.9. Als de dieren niet onmiddellijk worden geslacht, moeten zij worden beschermd tegen slecht weer en moet voor voldoende ventilatie worden gezorgd.

BIJLAGE B

HET FIXEREN

1. De dieren moeten op een passende wijze worden gefixeerd, ten einde het slachten te vergemakkelijken en op zodanige wijze dat hun elke vorm van onnodige pijn, lijden, opwinding, letsels of kneuzingen wordt bespaard.
2. Ook is het verboden de poten van de dieren vast te binden en de dieren op te hangen voordat zij worden bedwelmd of gedood. Pluimvee evenwel mag wel worden opgehangen om te worden geslacht, op voorwaarde dat het onmiddellijk daarna wordt verdoofd of gedood.
3. Indien de dieren worden bedwelmd met mechanische of elektrische middelen die moeten worden toegepast op de kop van de dieren, moeten zij afzonderlijk in bedwang worden gehouden en op zodanige wijze worden gefixeerd dat de desbetreffende apparaten gemakkelijk, nauwkeurig en zolang als dat noodzakelijk is, kunnen worden aangebracht. Bij eenhoevigen en rundvee moeten adequate voorzieningen worden gebruikt om de kop te immobiliseren.
4. Wanneer pluimvee aan een transportketting wordt opgehangen, moet ervoor worden gezorgd dat de dieren voldoende ontspannen op de plaats van bedwelmings komen om doeltreffend te kunnen worden bedwelmd.
5. Elektrische bedwelmsapparatuur mag niet worden gebruikt om de dieren te fixeren of te immobiliseren.

BIJLAGE C

HET BEDWELMEN OF DODEN

I. Toegestane methoden

1. Pen of kogel.
2. Kopslag.
3. Elektrische bedwelming.
4. Gasbedwelming met behulp van kooldioxide.

De toegestane methoden, gespecificeerd naar diersoort, zijn:

	1	2	3	4
Eenhoevigen	×			
Herten	×			
Runderen	×	× ⁽¹⁾	× ⁽²⁾	
Schapen/geiten	×		×	
Varkens	×		×	×
Pluimvee			×	
Konijnen	×	×	×	

(¹) Alleen bij runderen van meer dan 8 maanden oud.

(²) Alleen in combinatie met hartstilstand.

II. Specifieke bepalingen

1. *Pen of kogel*

A. De instrumenten moeten zo worden toegepast dat gewaarborgd is dat het projectiel in de hersenschors binnendringt. Het is met name verboden rundvee van boven in de kop te schieten. Bij schapen en geiten is dit wel toegestaan als een schot in het voorhoofd in verband met de aanwezigheid van horens niet mogelijk is. In dat geval moet het dier onmiddellijk achter de aanzet van de horens in de kop worden geschoten, waarbij moet worden gericht op de bek; het verbloeden moet binnen 15 seconden na het schot beginnen.

B. Wanneer gebruik wordt gemaakt van een penschiettoestel, moet de bedwelmer zich er na elk schot van vergewissen dat de pen volledig in de loop terugschuift. Als dit niet het geval is, mag het penschiettoestel niet meer worden gebruikt totdat het is gerepareerd.

2. *Kopslag*

Kopslagbedwelming is alleen toegestaan wanneer daarbij gebruik wordt gemaakt van een mechanisch instrument waarmee een slag wordt toegebracht op de schedel. De bedwelmer moet ervoor zorgen dat het instrument op de juiste plaats wordt aangebracht en dat een volgens de instructies van de fabrikant qua slagkracht geschikte patroon wordt gebruikt, zodat een voldoende harde slag wordt toegebracht zonder dat echter een schedelfractuur wordt veroorzaakt.

3. *Elektrische bedwelmig*

- A. De elektroden moeten aan weerszijden van de hersenen worden geplaatst en als bovendien een hartstilstand moet worden veroorzaakt, ook aan weerszijden van het hart. Bij bedwelmig van pluimvee met behulp van waterbaden moet de kop van de dieren worden ondergedompeld.
- B. Wanneer de dieren individueel worden bedweld of gedood, moet de betrokken apparatuur:
- a) een systeem bevatten waarmee de impedantie van de belasting wordt gemeten en dat de apparatuur blokkeert wanneer de minimaal vereiste stroomwaarde niet kan worden bereikt;
  - b) zijn voorzien van een systeem waarmee op zichtbare of hoorbare wijze wordt aangegeven hoe lang het apparaat contact maakt met het dier;
  - c) in verbinding staan met een toestel waarmee voltage en stroom bij belasting worden aangegeven. Dit toestel moet zo worden geplaatst dat deze gegevens voor de bedwelmig duidelijk zichtbaar zijn.

- C. Bij elektrische bedwelmig geldt als minimale effectieve waarde van de stroom voor:

- volwassen runderen: 2,5 ampère;
- varkens: 1,3 ampère;
- kalveren, schapen en geiten: 1 ampère;
- konijnen: 0,3 ampère.

In alle gevallen moet de juiste stroomwaarde binnen 1 seconde worden bereikt en gedurende ten minste 3 seconden worden aangehouden.

- D. Wanneer slachtkuikens groepsgewijs in waterbaden worden bedweld of gedood, moet een voltage worden aangehouden die voldoende is om een stroom van minimaal 100 milliampère per slachtkuiken op te wekken. De slachtkuikens moeten gedurende ten minste 4 seconden onder stroom staan. Voor andere soorten pluimvee moet de stroom zodanig zijn dat de dieren onmiddellijk in een staat van bewusteloosheid worden gebracht die aanhoudt totdat de dood door verbloeding is ingetreden.
- E. Er moeten passende maatregelen worden genomen, zoals het verwijderen van overtollige wol of het bevochtigen van de huid of, bij pluimvee, het klempootcontact, om ervoor te zorgen dat de stroom een goed contact met de huid van de dieren maakt.
- F. De afmetingen en de diepte van de waterbaden voor de bedwelmig van pluimvee moeten zijn afgestemd op de te slachten soorten dieren. Het waterbad mag bij het inbrengen van de dieren niet overlopen. De elektrode onder water moet over de volle lengte van het waterbad zijn aangebracht.

4. *Bedwelmig met behulp van kooldioxide*

- A. De concentratie van kooldioxide in de bedwelmingsruimte moet ten minste 70 volumepercenten bedragen.
- B. De ruimte waarin varkens aan het gas worden blootgesteld, en de apparatuur om de varkens door deze ruimte te transporteren, moeten zo zijn ontworpen, gebouwd en onderhouden dat wordt voorkomen dat de varkens letsel oplopen en dat de borstkas van de dieren wordt ingedrukt. De conveyor en de bedwelmingsruimte moeten adequaat zijn verlicht, zodat de varkens elkaar of hun omgeving kunnen zien.
- C. De bedwelmingsruimte moet voorzien zijn van apparaten waarmee de CO₂-concentratie kan worden gemeten op de plaats van maximale expositie aan het gas. Deze apparaten moeten een duidelijk zichtbaar en hoorbaar waarschuwingssignaal geven wanneer de CO₂-concentratie onder het vereiste niveau daalt.

- D. Varkens moeten in afzonderlijke of dubbele kooien of in containers worden geplaatst en binnen 30 seconden aan het gas worden blootgesteld. De dieren moeten zo snel mogelijk na het binnenkomen worden getransporteerd naar de plaats waar de gasconcentratie het hoogst is, en moeten zo lang aan het gas worden blootgesteld dat zeker is dat zij dood zijn of tenminste buiten bewustzijn blijven totdat zij door verbloeding dood zijn.

BIJLAGE D

HET VERBLOEDEN

1. Het verbloeden van bedwelmde dieren moet zo spoedig mogelijk beginnen. Bij bedwelming met pen of kogel moet de verbloeding op gang worden gebracht of moeten de hersen- en ruggemergfuncties worden uitgeschakeld binnen 1 minuut na de bedwelming.

Bij gebruikmaking van andere bedwelmingsmethoden moet de verbloeding op gang worden gebracht binnen 20 seconden na de bedwelming.

2. Om de dieren te laten uitbloeden, moeten beide halsslagaderen of de bloedvaten waaruit die voortkomen, worden doorgesneden. Wanneer de gebruikte bedwelmingsmethode evenwel een hartstilstand veroorzaakt, moeten niet al deze bloedvaten worden doorgesneden, maar moet in ieder geval ten minste één halsslagader worden doorgesneden.
3. Na het doorsnijden van de bloedvaten mogen geen verdere slachthandelingen worden verricht gedurende ten minste 30 seconden en in elk geval totdat alle hersenstamreflexen zijn verdwenen.

BIJLAGE E

HET DODEN VAN DIEREN IN HET KADER VAN DE BESTRIJDING VAN DIERZIEKTEN

I. Toegestane methoden

1. Elke methode die is toegestaan overeenkomstige bijlage C.
2. Injectie met een overdosis van een verdovingsmiddel dat een onmiddellijke bewusteloosheid veroorzaakt, gevolgd door de dood. Deze methode mag op alle diersoorten worden toegepast.
3. Blootstelling aan gassen die bij inhalatie een diepe algemene gevoelloosheid en uiteindelijk en onvermijdelijk de dood tot gevolg hebben. Deze methode mag alleen voor pluimvee worden gebruikt. Het gebruik van uitlaatgassen is verboden.

II. Algemene bepalingen

1. Indien methoden worden toegepast die niet onmiddellijk de dood veroorzaken (bij voorbeeld bedwelming met behulp van een penschiettoestel), moeten maatregelen worden getroffen om de dieren zo spoedig mogelijk te doden en in ieder geval voordat zij bij bewustzijn komen.
  2. Het is verboden verdere handelingen te verrichten totdat de bevoegde autoriteit de dood van de dieren heeft geconstateerd.
-

BIJLAGE F

HET DODEN VAN VOOR DE PELS GEHOUDEN DIEREN

I. Toegestane methoden

1. Mechanische instrumenten die in de hersenen binnendringen.
2. Injectie met een overdosis van een verdovingsmiddel.
3. Elektrische bedwelming met hartstilstand.
4. Gasbedwelming met behulp van koolmonoxide.
5. Bedwelming met chloroform.

De toegestane methoden, gespecificeerd naar diersoort, zijn:

	1	2	3	4	5
Marterachtigen (met name nertsen en bunzings)	×	×		×	
Vossen	×	×	×		
Chinchilla's	×	×		×	×
Beverratten	×	×			

II. Specifieke bepalingen

1. *Mechanische instrumenten die in de hersenen binnendringen*

- A. De instrumenten moeten zo worden geplaatst dat gewaarborgd is dat het projectiel in de hersenschors binnendringt.
- B. Deze methode is alleen toegestaan als het verbloeden onmiddellijk na het schot begint.

2. *Injectie met een overdosis van een verdovingsmiddel*

Er mag alleen gebruik worden gemaakt van die verdovingsmiddelen en alleen van die dosis en die toedieningswijze die een onmiddellijke bewusteloosheid veroorzaken, gevolgd door de dood.

3. *Elektrische bedwelming met hartstilstand*

- A. De elektroden moeten aan weerszijden van de hersenen en het hart worden geplaatst.
- B. De minimale stroomwaarde moet een onmiddellijke bewusteloosheid en hartstilstand veroorzaken. Wanneer elektroden worden geplaatst aan de bek en aan het rectum, moet een minimale effectieve stroomwaarde van 0,3 ampère gedurende ten minste 3 seconden worden gehandhaafd.

4. *Gasbedwelming met behulp van koolmonoxide*

- A. De ruimte waarin de dieren worden blootgesteld aan het gas, moet zo zijn ontworpen, gebouwd en onderhouden dat de dieren zo weinig mogelijk letsel oplopen en dat controle mogelijk is.
- B. De dieren mogen pas in de bedwelmingruimte worden gebracht wanneer de ruimte is gevuld met een concentratie van tenminste 1 volumeprocent koolmonoxide voorzien door een bron van 100 % koolmonoxide.

- C. Het gebruik van uitlaatgassen is verboden.
- D. Bij inhalatie moet het gas eerst een diepe algemene gevoelloosheid veroorzaken, uiteindelijk en onvermijdelijk gevolgd door de dood.
- E. De dieren moeten in de bedwelmingsruimte blijven totdat zij dood zijn.

5. *Bedwelmingsruimte met behulp van chloroform*

- A. De ruimte waarin de dieren worden blootgesteld aan het gas, moet zo zijn ontworpen, gebouwd en onderhouden dat de dieren zo weinig mogelijk letsel oplopen en dat controle mogelijk is.
- B. De dieren mogen pas in de bedwelmingsruimte worden gebracht wanneer de lucht verzadigd is met chloroform.
- C. Bij inhalatie moet het gas eerst een diepe algemene gevoelloosheid veroorzaken, uiteindelijk en onvermijdelijk gevolgd door de dood.
- D. De dieren moeten in de bedwelmingsruimte blijven totdat zij dood zijn.

BIJLAGE G

HET DODEN VAN OVERTOLLIGE KUIKENS EN DE IN BROEDAFVAL AANWEZIGE EMBRYO'S

I. Toegestane methoden voor het afmaken van kuikens

- A. Gebruik van mechanische apparatuur die een snelle dood veroorzaakt.
- B. Blootstelling aan kooldioxide.

II. Specifieke bepalingen

1. *Gebruik van mechanische apparatuur die een snelle dood veroorzaakt*

- A. De dieren moeten worden gedood door een apparaat met sneldraaiende, mechanisch aangedreven snijplaten.
- B. De capaciteit van het apparaat moet voldoende zijn om alle dieren direct te doden, zelfs wanneer het om grote aantallen gaat.

2. *Blootstelling aan kooldioxide*

- A. De dieren moeten in een ruimte worden gebracht met een zo hoog mogelijke CO₂-concentratie, afkomstig van een bron van 100 % CO₂.
- B. De dieren moeten in de bovengenoemde ruimte blijven totdat zij dood zijn.

III. Toegestane methoden voor het afmaken van embryo's in broedafval

Om levende embryo's onmiddellijk te doden, moet voor de destructie van al het broedafval gebruik worden gemaakt van de hierboven genoemde mechanische apparatuur.
